

سەرھەلدانەوہی خۆپیشاندانەکانی

عێراق

21-03-2021

نووسەرەکان

ناوەندی لیکۆلینەوہی رووداو

کورتە : لەگەڵ نزیکبوونەوہی وادەي ھەلبژاردنە چاوہ پروانکراوہکەي تشرینی یەکەمی ئەمسال (2021)، جموجولەکانی خۆپیشانندان و نارەزایی گەنجە توورپەکانی باشووری عێراقیش ھەر ھەفتە یەک و لە پارێزگایەك سەرھەلدەدات. لە ناسریہ (زێقار) پارێزگاری شارەكە ناچارکرا دەست لەکاربکێشیتەوہ. لەموسەننا و نەجەف و شاری کوت (واسط) یش لەسەر ھەمان رێچکەي زێقار، خۆپیشانندان لەژێر دروشمی "لادانی بەرپرسە گەندەلەکان" بەریەککەوتنی لەگەڵ ھێژە ئەمنییەکان لیکەوتووہتەوہ و کەسانیکیش بریندار کراون.

| ياسين تها |

لەگەل نزيكبوونەوهی وادەى ھەلبژاردنە چاوەروانكراوھەكەى تشرینی یەكەمى ئەمسال (2021)، جموجولەكانى خۆپيشاندان و ناپەزایى گەنجە تووڤەكانى باشوورى عىراقيش ھەر ھەفتەبەك و لە پارىژگابەك سەرھەلەدەدات. لە ناسرىە (زىقار) پارىژگارى شارەكە ناپاركررا دەست لەكاربکيشيئەتوھ. لەموسەننا و نەجەف و شارى كوت (واسط) یش لەسەر ھەمان رىچكەى زىقار، خۆپيشاندان لەژىر دروشمى "لادانى بەرپرسە گەندەلەكان" بەرىەككەوتنى لەگەل ھىزە ئەمىنيەكان لىكەوتووتووتوھ و كەسانىكىش برىندار كراون.

سەرھەلەدانەوهى ئەم تەوژمە نوێیەى ناپەزایى كە گریمانە دەكریئ، درىژكراوھى رەوتى "تشرینی 2019، دەكریئ بە ئامازەبەك بۆ لاوازی متمانەى شەقامى ناپازى بە ئەگەرى گۆرانكارى لە ھەلبژاردنى پيشووتەختەى چاوەروانكراو بخوینرئەتوھ. ئەویش ئەگەر ئەم پرۆسە لەوادەى دواخراوى خۆیدا ئەنجام بەرئ كە حەوت مانگىترە و لەدواى 2003شەوہ بى پيشنەبە. ھەرۆھەا وەك چارەسەرىكى بنەرتييش بۆ قەيرانە سياسىيە كەلەكەبووھەكان و بەجیھىنانى داواكارى شەقام تەماشە دەكرئ.

گۆڤەپانەكانى خۆپيشاندانى شارە شیعە نيشینەكانى عىراق، جگە لە گوشارى كۆرۇنا لەسەرەتای 2020، بەو ھىواو گفەتە بلأوھەيان كرد و بارگەو بنەيان پىچاپەوھ، كە ھەولئ گۆرانكارى لە شەقامەوھ بگوازنەوھ بۆ ناو كايەى ھەلبژاردن، ئەویش لەسايەى ياسايەكى دادەگەرتەر كە فرەبازنەبە (لە 18 پارىژگاوه بۆ 83 بازنە لەسەر ئاستى قەزا)، ئەوھش زۆر وتراوھ كە لەسايەى ئەمەدا دەنگدەر باشتر دەتوانئ بەربژىرى خۆى بناسئ بەتايبەت كە ياساكە رىگە بە خۆپالوتنى كاندىدى سەربەخۆ دەدات و وەك جاران بۆ ھىزە سياسىيەكان قورخ نەكراوھ.

حكومەتى كازمى كە شەرعیەتى لە خۆپيشاندەرەنەوھ وەرگرتووھ و بەپالپشتى ئەوانيش، بەبى ھەبوونى لیستیكى پەرلەمانى متمانەى بەدەستھيئاوھ، لەھەولئ بەردەوامداپە بۆ ئەوھى ناپازىيەكان، جموجول و وزەكانيان ئاراستە بكەن بەرەو كايەى ھەلبژاردن تا بتوانن لەپەرلەمانى ئايندە زۆرترين ئامادەبىيان ھەبئ و لەوێوھ پرۆسەى گۆرانكارى دەست پيىكەن، بەلام لەبەر ئەوھى تا ئیستا ھىچ رەوتىكى سياسى سەرانسەرى بۆ نوینەراپەتيردنى خۆپيشاندەرەن لەدايك نەبووھ و جياوازی جەمسەر و داواكارىيەكان و كۆمەلئىك ھۆكارىتر رىگە بەدروستبوونى رەوتىكى سياسىيە وھەا نادات، جارئكىتر خەرىكە لەبرى "بچن بۆ سەر سندوقەكانى دەنگدان"، بانگەشەى راپەربىن و رامالين دەبئتەوھ بەدروشمى قۇناغەكە.

ھەموو ئەو ئامار و ئامازانەى لەبەردەستدان، لەوانەش راپرسىيەكانى لقی رۆژھەلانى نيوەراستى رىخراوى گالوپ، ئەوھ ئاشكرە دەكەن زۆرىنەى ھەرەزۆرى عىراقىيەكان (سەرۆ 90%) خوازیارى گۆربىن و رووخانى سیستى تايفى ئیستای عىراقن (كۆمارى 2003)، چونكە دەوروبەرى 85% پىيانواپە تەنھا خزمەت بە گروپئىك يان كۆمەلئىك دەستەبژىرى ديارىكرار دەكات و خزمەتى گەلى پىناكرئ. بەدیھاتنى ئەم داواكارىيەش لەسايەى بالادەستى چەكى مىلشیاكان و ھەژموونى ھىزە سياسىيەكان بەسەر كۆمىسۆن و توانای ھىزە گەرەكان لە خۆ رىخستەن و قۇستەنەوھى ھەلبژاردنەكان، بەكارئىكى ئەستەم دئتە بەرچاوە ئەگەر بەتەواوھتى مەحالیش نەبئت، بەتايبەت كە سەرجم ھەلبژاردنەكان لە 2004_2018 گەپشتوونەتە ئەنجامى ھاوشیوھ لەگەل ھەندئ گۆرانكارى لەپىنگەى ئەو ھىزانەى كە لە سرووشت و پىكھاتەدا تارادەبەكى زۆر وینەى بەكترن.

رۆژلەدواى رۆژ رەوتى خۆپيشاندەرەن دردۆنگ و دل كرمىن دەبن لەوھى بتوانن لە ھەلبژاردن بەو ئەنجامانە بگەن كە زیاتر لە 500 كوزراو و ھەزاران برىندارىان لەپىناویدا بەخشى، ھەندىكيان پىيانواپە بەشدارىكردنیا جگە لەوھى بە ژمارە و قەبارەبەكى بچووك دەریان دەكات، لەوسەرى پرۆسەكەوھ ھىچىترى ئەوتویان پىناپەخشئت، بۆپە داواى بايكۆتكردن و مانەوھەيان وەك تەوژمىكى گوشار دەكەن بەو پىیەى خاوەن كوتارى ناپازىيەكانن تا ئەوھى لیستیكى قەبارە بچوك بن لە یارى ژمارەكانى ناو ئەنجومەنى نوینەراندا كە زۆربەى جار نەفەسى زۆرىنە و كەمىنە بەسەرىدا زالە. بەرامبەر بەمەش، ھەندىكيان لەگەل ئەوھن بەگەرمى بەشدارى ھەلبژاردن بن یان لانیكەم لەم قۇناخە خۆیان ئامادە بكەن بۆ ھەلبژاردن و دواتر برىارى كوتایى بەدن، بۆپە ھەلمەتئىكيان بەرپاكرد لەسەر پىوېستى نوپكردەوھى تۆمارى بايۆمەترى، پاشان گفوتگۆ بكەن لەسەر ئەوھى ئایا بەشدارى بكەن یاخود نا؟

ھەرچەندە حكومەتى ئیستا ھەموو ھەولئ ئاشكرە و نھىنى بەئاراستەى سازكردنى ھەلبژاردن و رەخساندنى زۆرترين دەرفەت بۆ ھىزە نوپىەكان و چاوى لەسەر سنورداركردنى ھەژموونى مىلشیاكانە، بەلام كەم نین ئەوانەشى پىيانواپە ئەم حكومەتە بەبى مەبەستىش بئت كورىسى رزگارى بوو بۆ سیستى 2003 و ئەگەر ئەمە نەبواپە، ئەوا رەنگە لەپاش دەستلەكاركيشانەوھى عادل عەبدولمەھدى،

رژيمه كه له ژېر كوشارى تشريني 2019 و خوښى قوربانيه كاندا، سه رله بهرى هه لوه شايه ته وه. بويه ناكريټ به ديار نه م چاره ك و نيو دهرفه ته وه دابنيشن به تاييه ت كه هيشتا دوسيه كانى بكوژانى خوښاندهران و رزگار بوونى هيرشبه ران له سزا و هه ژموونى چه كداره كان به سه ر زور جومگه دا هه ر له جيگاي خوښاندا ماون.

نهم دوو ديدگايه ش كه ديدگاي هه لېژاردن و ديدگاي راپه رپن و شه قامن، له ئيستادا له كيركى و به ريه ككه وتندان. هيشتا نه وه ش روون نه بووه ته وه كه نايا هه لېژاردن نه نجام ده دريت يان نا، چونكه گومانى زورى له سه ر ناماده يى هيزه كان هه يه بو هه لوه شانده وه ي په رله مان، له سايه ي نهم دuxe شدا نه گه رى سه ره لدانى شه پوليكي نوئ له خوښاندان و نارپه زايى له هه مووكات زياتره، له به ر په رته وازه يى و نارپه خراوى و كه مى نه زموونى خوښاندهرانيش بزاردى قوستنه وه ي جموجوله كانيان له لايه ن هيزه سياسيه كانه وه بو ته سفيه كردنى ناوخويى و خستنى ركا به ره كانيان به تاييه ت پوستى پاريزگار ه كان، له سه رووبه ندى په سه ندى كردنى بودجه و له سالى هه لېژاردندا، هه ر نه گه ريكي به هيزه. چونكه نه زموونه كانى پيشوو ده ريانخستوو خوښاندهران چه نده چالاك و خورت بن و چه نده ده نگان زال بيت، سه ره نجام هه ر نه وه هيزه كلاسيكايه باشت ر يارى ده كهن كه ريكراون و خاوه ن نه زموونن و كه ره سته ي ياري كردنى زورتريان له به رده ستدايه.